

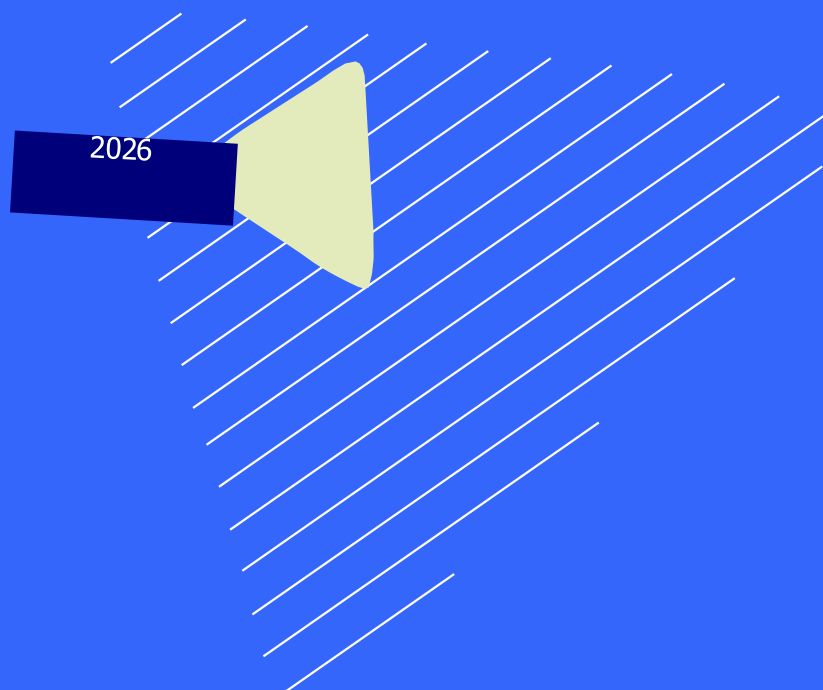

Národní pedagogický institut
České republiky

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků

Ukázkový ŠVP dle RVP ZŠS

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků

Hodnocení výsledků vzdělávání v naší škole probíhá pozitivní a přirozenou formou. Slouží jako **zpětná vazba pedagogickým pracovníkům, žákům a jejich zákonným zástupcům pro efektivní sledování individuálního rozvoje žáků**. Současně podporuje aktivní přístup napříč jednotlivými vyučovanými předměty. Vzhledem ke speciálním vzdělávacím potřebám našich žáků využíváme zejména prvky formativního hodnocení, které je nedílnou součástí vzdělávacího procesu. Cílem je poskytnout žákovi srozumitelnou zpětnou vazbu, která ho vede k porozumění tomu, co se již naučil, co se mu daří a na čem může dále pracovat.

V průběhu školního roku i na konci obou pololetí používáme **slovní hodnocení**, které se opírá o Doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ) pro jednotlivé žáky. Hodnocení probíhá kontinuálně a jedním z hlavních pilířů je pravidelná komunikace mezi učitelem, žákem a jeho zákonnými zástupci. Využíváme pravidelná společná setkání, na kterých můžeme společně posoudit pokroky našich žáků a vhodnost vzdělávacích přístupů. Tento nástroj je důležitý v několika rovinách:

- Žákům poskytuje jasnou, srozumitelnou a povzbudivou zpětnou vazbu, která jim pomáhá orientovat se v tom, co se jim daří a na čem mohou dále pracovat.
- Učitelům slouží jako informace o efektivitě zvolených metod a jako podklad pro další plánování výuky.
- Zákonným zástupcům přináší přehled o individuálním rozvoji jejich dítěte a o potřebách, které mají význam pro další vzdělávání.

Pravidla a způsoby hodnocení žáků používané ve škole pro podporu prvků formativního přístupu

1. Hlavní prvky formativního hodnocení v naší škole

Hlavními prvky formativního hodnocení v naší škole jsou:

- **Průběžná zpětná vazba** – jasná, srozumitelná, zaměřená na to, co se daří a co lze zlepšit.
- **Podpora porozumění cílům učení** – žáci vědí, co se učí a proč.
- **Stanovování krátkodobých, dosažitelných cílů** (např. zvládnutí dílčí dovednosti).
- **Individuální pokrok** – hodnocení se opírá o osobní možnosti žáka, ne o srovnávání s ostatními.
- **Využití různých forem komunikace** – slovní hodnocení, vizuální symboly, piktogramy, jednoduché rubriky.
- **Bezpečné prostředí** – důstojný způsob sdělení výsledků hodnocení bez stresové zátěže nebo pocitu méněcennosti před spolužáky.
- **Podpora motivace a sebedůvěry** – ocenění snahy, vytrvalosti a posunu oproti předchozím výkonům.
- **Úzká spolupráce s rodiči** – pravidelná komunikace o tom, jak žák postupuje.

2. Kriteriační hodnocení v naší škole

Porovnáváme výkon žáka s předem stanovenými kritérii, nikoli s ostatními žáky. **Pro realizaci kriteriačního hodnocení** jsou nezbytné:

- **Jasně popsané a předem sdílené ukazatele úspěchu**, přizpůsobené možnostem žáků základní školy speciální (ZŠS).
- **Hodnocení specifických dovedností**, např. komunikace, sebeobsluhy, sociálních dovedností, pracovních návyků či jemné motoriky.
- **Používání jednoduchých a srozumitelných kritérií**, často vizuálních (např. stupnice, obrázky, piktogramy).
- **Zaměření na individuální rozvoj**, nikoli na výkon v porovnání s běžným rámcem učiva.
- **Podpora samostatnosti žáka** – tam, kde je to možné, hodnotí žák splnění úkolu podle jednoduchých kritérií sám (sebehodnocení ve formě srozumitelné vizuální opory).

- **Propojení s plánem osobního rozvoje** – kritéria vycházejí z individuálních cílů žáka.

3. Získávání podkladů pro hodnocení

Hodnocení procesů a výsledků učení je v naší škole doložitelné. Pedagogičtí pracovníci využívají různé zdroje informací o pokroku žáka, zejména:

- **Pozorování žáka při učení** (učitel ve spolupráci s asistentem pedagoga pořizuje stručné záznamy o chování, dovednostech a projevech žáka).
- **Rozhovor se žákem** (přizpůsobený jeho komunikačním možnostem; učitel eviduje získané poznatky).
- **Ústní nebo písemné ověřování** ve specifické, žákovi přiměřené formě.
- **Prezentace splněného úkolu** nebo pracovní činnosti.
- **Sledování procesu i výsledku samostatné práce.**
- **Hodnocení zapojení žáka ve skupinové práci a projektových aktivitách.**
- **Žákovské dokladové portfolio** (využívá se k průběžnému sledování pokroku žáka učitelem, žákem i zákonným zástupcem).
- **Komunikace s dalšími pedagogy, kteří se podílejí na vzdělávání žáka** (zejména při hodnocení chování, pracovního výkonu a kompetencí v různých situacích).

4. Profilové karty

Jedná se o podklady, které mimo jiné využíváme k **podpoře formativního přístupu v hodnocení**.

Profilová karta je krátký, srozumitelný (pro žáka často upravený ve zjednodušené grafické podobě) a funkční dokument, individuálně sestavený ve spolupráci pedagoga, žáka a jeho rodiny. Shrnuje **klíčové informace o žákovi**, popisuje jeho silné stránky a slouží ke snadné orientaci v jeho potřebách, možnostech a osvědčené podpoře. Tyto karty současně slouží jako důležitý podpůrný nástroj pro kvalitní a objektivní hodnocení žáků ZŠS. Umožňují pedagogům zachytit individuální schopnosti, potřeby a specifické projevy žáka v přehledné podobě, která je snadno využitelná při každodenní práci i při formálním hodnocení.

Podklad pro průběžné i závěrečné hodnocení, kdy můžeme hodnotit reálný posun, ne pouze výsledek. Profilová karta poskytuje souhrn informací, které jsou klíčové při posuzování pokroku žáka:

- úroveň jeho dovedností (komunikačních, sociálních, pracovních, motorických aj.),
- způsoby, jakými se učí a reaguje na úkoly,
- míru podpory, kterou potřebuje pro splnění jednotlivých cílů.

Podpora objektivit a konzistence hodnocení u žáků je důležitá pro stabilitu a jednotnost. Profilová karta v tomto případě:

- sjednocuje informace mezi všemi, kdo žáka vzdělávají,
- zajišťuje, že se hodnotí v kontextu jeho skutečných možností,
- pomáhá vyhnout se nepřesnostem způsobeným rozdílnými očekáváními pedagogů.

Jasně vymezení výchozího stavu pro stanovení cílů podporuje kvalitní hodnocení toho, co žák opravdu ovládá. Profilová karta slouží jako přehled **aktuálního funkčního stavu** žáka a stává se tak výchozím bodem:

- pro stanovení individuálních očekávání,
- případně pro tvorbu individuálního vzdělávacího plánu (IVP),
- pro definování kritérií hodnocení.

Sledování pokroku u žáků, kteří **kommunikují převážně neverbálně a žáků s omezenou komunikační schopností** má svá specifika. Mnohé projevy žáků nemusí být na první pohled pro okolí srozumitelné. Profilová karta zaznamenává, co je klíčové pro správnou interpretaci výsledků a následné hodnocení:

- způsoby komunikace,
- signály porozumění,
- projevy souhlasu či nesouhlasu.

Hodnocení seberegulace a chování u žáků s potřebou vyšší míry podpory je důležitou součástí vzdělávacího procesu. Díky přehledu spouštěčů a zklidňujících strategií lze objektivně zhodnotit, zda se žák v těchto oblastech posouvá. Profilová karta pomáhá hodnotit:

- schopnost fungovat v režimu dne,
- reakce na změny,
- učení se adaptačním strategiím,
- míru podpory potřebnou k udržení pozornosti či klidného chování.

Hodnocení soběstačnosti a funkčních dovedností u žáků je významným kritériem pokroku. Profilová karta umožňuje získat informace pomocí popsaných konkrétních dovedností:

- oblasti zvládané samostatně,
- úkoly vyžadující dopomoc,
- konkrétní situace, kde došlo ke zlepšení (např. oblékání, hygiena, práce s pomůckami).

Profilová karta je společným dokumentem, na kterém se podílí škola, žák i jeho rodina. Slouží jako most mezi školním hodnocením a domácí podporou a zvyšuje srozumitelnost hodnocení a **podporuje komunikaci s rodiči při hodnocení** tím, že:

- pomáhá rodičům pochopit, z čeho pedagog při hodnocení vychází,
- vizualizuje změny, kterých žák dosáhl,
- podporuje společné plánování dalších kroků.

Profilové karty jako **dokumentace pokroku pro dlouhodobé sledování** jsou dynamický dokument a díky pravidelné aktualizaci mohou sloužit jako chronologický záznam o pokroku žáka. V procesu hodnocení to umožňuje:

- porovnávat jednotlivá období,
- zaznamenat i drobné, ale významné změny,
- efektivně reagovat na stagnaci či regres.

Karty slouží jako podklad pro přechodová hodnocení a spolupráci mezi institucemi, kdy při změně učitele, třídy, školy nebo při zlomových změnách v životě žáka profilová karta výrazně usnadňuje:

- přenos informací důležitých pro další hodnocení a podporu,
- kontinuitu vzdělávacího a výchovného procesu,
- rychlé a adekvátní nastavení očekávání v nové třídě.

5. Příklady hodnocení ve vyučovacích předmětech

Při hodnocení žáků popisujeme zejména to, co žák zvládá, čeho dosáhl. Cílem této části hodnocení je srozumitelně, konkrétně a pozitivně popsat dovednosti, které si žák osvojil – a to ve vztahu k jeho individuálním možnostem, tempu a podpůrným opatřením.

Popisujeme vždy konkrétní chování nebo dovednost

Místo obecných vět typu „žák se zlepšil“ popisujeme:

- co přesně se zlepšilo,
- v jaké situaci,
- za jakých podmínek (samostatně / s pomocí / po připomenutí).

Příklady:

- „Žák dokáže pojmenovat předměty z obrázků v běžných tématech (jídlo, zvířata, oblečení).“ „Při práci v lavici se vydrží soustředit 2 až 3 minuty bez podpory dospělé osoby.“

Rozlišujeme úroveň samostatnosti

Pro naše žáky je zásadní, abychom srozumitelně popsali, co zvládají samostatně a jakou míru podpory potřebují.

Běžné formulace:

- samostatně zvládá...
- zvládá s dopomocí...
- zvládá po slovním/písemném/vizuálním připomenutí...
- potřebuje částečnou podporu...
- potřebuje plnou podporu...

Příklady:

- „S vizuální oporou dokáže vybrat správné číslo do 10.“ „Samostatně si připraví na lavici penál a pracovní sešit.“ „S fyzickou dopomocí zvládá manipulaci s nůžkami.“

Popisujeme postupný pokrok, i když je malý

U žáků se speciálními vzdělávacími potřebami může být pokrok drobný, i ten je důležité zaznamenat.

Příklady:

- „Prodlužuje se doba, po kterou se dokáže zapojit do společné aktivity.“ „Zlepšila se úroveň grafomotoriky – linky jsou plynulejší a méně roztřesené.“ „Postupně si osvojuje pravidla práce ve skupině.“ „Dokáže požádat o radu klidným způsobem.“

Využíváme pozitivní formulace

I když žák něco nezvládá úplně, volíme jemnější obraty, které nehodnotí žáka negativně.

Příklady:

- „Čtení si osvojuje po malých krůčcích a tempem, které mu vyhovuje.“ místo „Čtení mu stále nejde, skoro nic nepřečte, činí minimální pokroky.“ „Udrží pozornost zatím krátkou dobu.“ místo „Je nepozorný.“ „Do činnosti se zapojuje s podporou druhé osoby.“ místo „Nezapojí se.“ „V řeči dělá pokroky, pracuje na rozšíření slovní zásoby.“ místo „Skoro vůbec nemluví se svým okolím.“

Popisujeme úspěšné strategie

V hodnocení často uvádíme i to, co funguje, aby rodiče či další učitelé mohli postup opakovat.

Příklady:

- „Při práci mu pomáhá rozdělení úkolů na menší kroky.“ „Dobře reaguje na vizuální pomůcky.“ „Osvědčuje se motivace drobnou odměnou a pochvalou.“

Pokrýváme různé oblasti znalostí a dovedností

Hodnotíme pokroky v učení i funkční dovednosti.

Příklady:

Pracovní návyky

- „Pravidelně začne pracovat bez opakovaného pobízení.“ „Potřebuje časté krátké pauzy.“

Komunikace

- „Rozumí jednoduchým pokynům.“ „Vyjadřuje své potřeby krátkými větami.“

Chování a sociální dovednosti

- „Respektuje pravidla třídy.“ „Zapojuje se do her s vrstevníky po vyzvání.“

Sebeobsluha

- „Samostatně se oblékne s dopomocí při zapínání knoflíků.“

Motorika

- „Snadněji manipuluje s drobnými předměty. Uchopí lžičku jednou rukou a přemístí ji do misky.“

Příklady ukázkového souvislého textu hodnocení:

„Žák se během prvního pololetí výrazně zlepšil v pracovních činnostech. Dokáže si samostatně připravit pomůcky a při vhodném slovním pokynu s využitím jednoduchého předvedení dokončí úkol. S vizuální oporou zvládá přiřazovat obrázky podle tvaru a barvy. V komunikaci používá jednoduché věty složené ze dvou až čtyř slov a aktivně je rozvíjí. Zapojuje se do společných aktivit ve třídě, zatím na krátkou dobu v rozsahu 2 až 3 minut. Pozitivně reaguje na ocenění a krátké přestávky, které mu pomáhají udržet pozornost.“

„Žák v oblasti čtení a psaní pracuje na rozvoji rozlišování obrázků a symbolů, které již postupně využívá v běžných situacích. Dokáže ukázat na známý obrázek, pokud je mu nabídnuta dvojice nebo malý výběr. S vizuální oporou zvládá přiřadit stejný obrázek k obrázku a reaguje na krátké slovní pokyny doprovázené gestem. Při čtení jednoduchých obrázkových knih se zapojuje ukazováním na známé předměty a osoby. V oblasti grafomotoriky drží psací nástroj po celou dobu aktivity, kterou dokončí s fyzickou podporou. Daří se mu zapojovat se do krátkých pracovních činností a prodlužuje se doba, po kterou vydrží u stolu. Dobře reaguje na jasnou strukturu úkolu, pochvalu a vizuální motivaci.“

„Žák v oblasti matematiky pracuje s konkrétními předměty a vizuální podporou. Dokáže rozlišit základní rozdíl mezi pojmy ‚jeden‘ a ‚více‘, pokud má k dispozici názorné pomůcky. S dopomocí zvládá přiřadit k sobě dva stejné předměty či obrázky a postupně si osvojuje třídění podle barvy nebo tvaru. Při aktivitách u stolu udrží pozornost kratší dobu v rozmezí 2 až 3 minut, ale po jasné ukázce úkol dokončí. Rozvíjí také prostorové vnímání – pracuje s předměty na ploše, vkládá je do vymezeného prostoru a reaguje na jednoduché pokyny jako ‚dej kostku nahoru/dolů‘. Dobře reaguje na krátké, přehledné úkoly a strukturované prostředí, které mu pomáhá v pracovním soustředění.“

Národní pedagogický institut České
republiky

Praha, leden 2026

www.npi.cz